

TRACTATUS III.

DE EUCHARISTIA.

CAPUT PRIMUM.

De natura, et essentia Eucharistiae.

1. *Quaest. 1.* Quid est Eucharistia, et in quo posita sit ejus essentia? R. Est Sacramentum Corporis, et Sanguinis Christi sub speciebus panis, et vini, ad spiritualem animae refectionem divinitus institutum. Ita DD. Communiter. Et quidem certum est, hoc Sacramentum constitui tum ex speciebus panis, et vini, tum ex corpore, et sanguine J. Christi. Disputatur autem a Theologis, utrum ratio Sacramenti essentialiter consistat in speciebus tantum, an in solo Christi corpore, et sanguine, an in utroque? Sed haec controversia parum refert ad praxim, cum inter omnes conveniat ex utriusque constare veram rationem Sacramenti. Usus autem, sive sumptio Eucharistiae non est proprie Sacramentum, sed applicatio ipsius, sive conditio, ut in nobis operetur. In quo differt Eucharistia ab aliis Sacramentis, quae tunc solum talia sunt, cum conficiuntur, vel applicantur, et ideo vocantur *transeuntia*. Eucharistia est Sacramentum permanens, quod rationem habet Sacramenti, etiamsi non sumatur, ut definitur Trid. Sess. 13. Can. 4. *Si quis dixerit, peracta consecratione, in admirabili Eucharistiae Sacramento non esse corpus, et sanguinem D. N. J. Christi, sed tantum in usu, anatema sit.*

2. *Definitur etiam ab eadem Synodo Sess. 13. c. 3. in eo existere corpus sub specie panis, et sanguinem sub specie vini ex vi verborum; ipsum autem corpus sub specie vini, et sanguinem sub specie panis, ani-*

manque sub utraque vi naturalis illius connexionis, et concomitantiae. . . . Divinitatem porro propter ejus cum corpore, et anima hypostaticam unionem. Eadem autem S. Synodus Sess. 21. cap. 3. ait. Quamvis Redemptor noster hoc Sacramentum in duabus speciebus instituerit, tamen fatendum est, etiam sub altera tantum specie totum, atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi, ac propterea quoad fructum attinet, nulla gratia necessaria ad salutem eos defraudari, qui unam speciem solam accipiunt. Ex quibus verbis nonnulli Theologi cum Bellarmino deducunt, totam rationem specificam Sacramenti salvari sub qualibet specie seorsim sumpta; contraria tamen sententia videtur magis probabilis, et magis recepta cum sub una tantum specie vi verborum, et per se non ponatur nisi vel corpus Christi tantum, vel sanguis; unde in altera specie seorsim sumpta per se non significatur tota relectio cibi, et potus, in qua consistit ratio specifica Sacramenti. V. D. Th. 3. p. q. 73. a. 2.

3. *Quaest. 2.* Unde sumenda sit unitas numerica hujus Sacramenti? R. Cum communi sententia, eam esse petendam a morali conjunctione specierum, ita ut plures species consecratae moraliter sint unum Sacramentum, dum per modum unius proponuntur, aut sumuntur. Hinc si una hostia dividitur in plures, et pluribus porrigitur, diversa sunt numero Sacramenta; si vero uni, atque eidem plures simul hostiae, vel ambae simul species ministrentur, unum datur Sacramentum. De fide autem est, in qualibet specie, et in parte qualibet ejusdem speciei totum contineri Christum, quod sufficit ad fructum Sacramenti.

4. *Quaest. 3.* An Eucharistia sit omnino necessaria ad salutem? R. Certum est 1. adultis esse ex praecepto necessariam, et quidem Divino ex Lucae 22. *hoc facite in meam commemorationem.* Pariter est certum, necessarium non esse necessitate medii, ut

vocant, ita ut nullus adultus absque ea possit salutem obtinere. Sunt tamen, qui velint, esse omnino necessariam in voto, tum ad salutem obtinendam, tum ad conservandam spiritualem vitam. Ita S. Th. quem sequuntur Scotus, Salmant. et alii. Quod votum haberi dicitur ab adultis, dum Baptismi, et Poenitentiae Sacramenta suscipiunt. Contra tamen sentiunt Bonavent., Suarez, Vazquez, alii.

5. *Quaest. 4.* Quenam est materia hujus Sacramenti? R. Materia proxima sunt species panis, et vini: remota autem sunt panis triticeus, et vinum de vite. Constat 1. ex institutione Christi Matth. 26. et Lucae 22. Constat 2. ex praxi universae Ecclesiae. 3. Ex definitione Florent. et Tridentini. Et quidem utraque materia est necessaria ad Sacramentum conficiendum, quia utramque exigit ratio sacrificii. Utrum vero praeceptum consecrandi utramque speciem sit juris Divini, an solum Ecclesiastici, nonnulli in controversiam revocarunt. Pro certo tamen affirmandum cum communi DD. esse Divinum, tum quia Christus praecepit, ut utraque materia consecraretur per illa verba: *Hoc facite in meam commemorationem*; sic enim illa interpretatur Trid. Sess. 22. c. 1. tum quia ita exigit ipsa institutio Eucharistiae. Nam ut Sacramentum est, instituta est per modum spiritualis convivii, quod cibo, et potu perficitur. Ut vero est sacrificium, mystice representat separationem corporis, et sanguinis Christi in ejus morte, adeoque consecratio utriusque speciei est de essentia incruenti Sacrificii in Eucharistia.

6. Hinc merito Ecclesia prohibet, ut ne una tantum species consecraretur, essetque reus gravis peccati Sacerdos, qui seorsim ita consecraret, etiam ad dandam pro Viatico Communionem graviter aegrotanti. Si tamen id faceret sive per malitiam, sive per errorem, valida esset consecratio, qua veritas formae con-

secrationis hostiae, v. g. statim habet suum effectum, nec dependet a vini consecratione. Et quidem id sine culpa Sacerdoti quandoque evenire potest, si nempe hostia jam consecrata morbo, vel morte correptus non possit calicem consecrare.

7. *Quaest. 5.* Qualis debet esse panis ad valorem consecrationis? R. Panis triticeus, sive sit azymus, sive fermentatus. Ita enim definiit Florentinum in decreto unionis in haec verba: *Definimus, in azymo, sive fermentatu pane triticeo Corpus Christi veraciter confici; Sacerdotesque in alterutro ipsum Domini corpus conficere debere; unumquemque scilicet juxta suae Ecclesiae sive occidentalis, sive orientalis consuetudinem.* Ratio est, quia uterque est verus panis, confectus ex farina, aqua subacta, et igne cocta, habetque proprium usum panis. Latinus autem Sacerdos sub gravi tenetur in azymo, Graecus in fermentato consecrare; nec in hoc ulla dispensat necessitas, cum ne viaticum quidem obliget, nisi cum possit ministrari modo, et ritu Ecclesiae convenienti. Et quamvis olim docuerint graves Theologi, Sacerdotem Latinum in locis Graecorum posse in fermentato consecrare, sicut in azymo Graecum inter Latinos habitantem; hodie tamen hujusmodi doctrina locum non habet, sed unusquisque ritum suum servare debet. Ita decretum est a Pio V. Const. quae incipit: *Romani Pontificis*, et a Bened. XIV. Constit. *Etsi pastoralis*.

8. Ex dictis deduces 1. non est valida consecrationis materia quivis alius panis, qui ex tritico non sit confectus. Patet ex decreto Eugenii, ubi dicitur de Eucharistia: *cujus materia est panis triticeus, et vinum de vite*, ex Catech. Rom. p. 2. n. 13. et Missali Rom. dicente: *Si panis non sit triticeus, non conficitur Sacramentum*: 2. non est materia apta ad consecrationem panis ex oriza, avena, milio, et similibus herbis, quae a tritico specie differunt: 3. massa triticea cruda, vel

frixa solum, et elixa ad modum placente, quia non est panis usualis, et communis: 4. neque panis subactus aquis artificialibus, vel oleo, butyro, et lacte, ovis, saccharo, alioue liquore, aqua naturali non mixto. Et quoniam aliter sentiunt DD. aliqui, saltem est materia dubia; idque confirmat Missale Romanum. Dubia quoque habetur materia hostia rubra, quae cinnabaris admixtione minium alteratur; panis quoque subactus aqua marina: panis ex farre, spelta, et siligine.

9. Quod si aliqua tantum grana, vel guttae alterius speciei cum tritico misceantur, ita ut istud, et quia plurimum dominetur, erit quidem valida, sed illicita consecratio. Idem dico, si panis sit aliquantum mucidus: nam sit corruptus sit, erit omnino invalida. Erit etiam valida, sed illicita consecratio hostiae fractae, vel maculatae; quae macula, vel fractio, nisi deformis valde sit, si post oblationem animadvertitur, ea non obstante, consecratio est peragenda. Ad figuram quod affinet, Latini utuntur hostia orbiculari, et rotunda; Graeci figuram adhibent panis in quatuor ramos ad instar Crucis extenti; reliqui variant Orientales; in quo standum est ritui uniuscujusque Ecclesiae.

10. *Quaest. 6.* Quale vinum sit apta consecrationi materia? R. Vinum de vite, ut definitum est in Later III. Florent. et Tridentino. Unde non potest valide consecrari vinum ex pomis, cerasis, aliisque fructibus extractum. Neque acetum, quod ob fermentationem amisit naturam vini, nec vinum adhuc in uvis contentum, cum in tali statu nondum habeat rationem vini communis, vel usualis. Vinum autem aromatibus conditum valide, sed illicite consecratur, modo tanta non sit alteratio, ut naturam vini in aestimatione hominum non retineat. Mustum ex recentibus uvis expressum non licet adhibere ob permixtas faeces, nisi in necessitate, ut ait S. Th. 3. p. q. 74. art. 6. Li.

cet tamen uti vino congelato, sed postea resoluta, cum retineat naturam vini; dum autem manet congelatum, est materia dubia, in qua nunquam licet consecrari, ut ait Suarez, ob reverentiam debitam Sacramento, et quia tanta non est ejus necessitas ad salutem.

11. Nota, cum ab Ethiopiae Missionariis Ordinis S. Francisci proposita esset quaestio S. Congregationi, utrum liceret celebrare cum vino ex uvis passis vel *zebibo* expressis in illis regionibus, in quibus magna est vini penuria; re diligenter per experimenta investigata, responsum fuit: *Licere, dummodo liquor extrahendus a zebibo, vel uvis passis ex colore, odore, et gustu dignoscatur esse verum vinum.* S. Cong. S. Off. 22. Jul. 1706. Eadem vero decrevit, ad utramque ablutionem posse adhiberi solam aquam, ubi tanta sit vini penuria, ut aliter Sacerdotes cogere non plures non celebrare: *Decl. 1665.* De cetero sine gravi hujusmodi penuria, standum esse rubricis Missalis, praesertim circa primam ablutionem, ab eadem Cong. declaratum est 1707.

12. *Quaest. 7.* An vino miscenda sit aqua ad consecrationem? R. Affirm. ex decreto Concilii Florent. et perpetua Ecclesiae traditione. Audiatur Trident. Sess. 22. Cap. 7: *Monet deinde S. Synodus, praecipuum esse ab Ecclesia Sacerdotibus, ut aquam vino in calice offerendo miscerent, tum quod Christum Dominum ita fecisse credatur, tum etiam quia e latere ejus aqua simul cum sanguine exierit, quod Sacramentum hac mixtione recolitur, cet.* Aqua vero debet esse naturalis, eaque modica, una scilicet, vel altera gutta sensibilis ex decreto Eugenii, et Rubrica Missalis Romani. Qui autem tantam aquae copiam immiteret, ut tertiam partem vini excederet, peccaret graviter, et redderet consecrationem dubiam, ut fert communis opinio. Permixtio autem fieri debet in ipso calice vel ante offertorium, vel certe immediate ante Sacrum, ut

in usu est apud quosdam; et quidem ab ipso Sacerdote, vel a Subdiacono, ut fit in Missa solemnī; neque enim sufficit, ut caupo, vel alius vinum aqua diluerit; quia, ut ait S. Th. q. 74. a. 8. ad 3. *aqua permixta in dolio non sufficeret ad significationem Sacramenti.*

13. *Quaest. 8.* An et quomodo materia consecrationis debeat esse praesens Sacerdoti consecranti? R. Invalida est consecratio, nisi materia sit praesens modo sensibili, et morali. Ratio est, quia alias vera non esset forma consecrationis per illa verba *hoc et hic*, cum sint demonstrantia. Praeterea ita exigit institutio Christi, et ratio Sacrificii. Sufficit autem, si materia ita sit praesens, ut videri, vel tangi possit vel in se, vel in vase, aut alio continente. Sic valide consecratur vinum in calice etiam cooperto, hostiae in ciborio, vel in cumulo sub aliis latentes. Quod si in Missali, aut etiam occultas sub mapa, vel prope corporale quis consecraret, dubitant aliqui an valide consecraret; et certe graviter peccare Sacerdos id faciens. Quod ad guttas vini, calici adhaerentes sed ab aliis separatas, quando Sacerdos de illis nihil expresse cogitarit, dubium est an ab eo sint consecratae. Itaque oportet ut Sacerdos aut eas cum aliis ante consecrationem admisceat, aut omnino abstergat.

14. *Quaest. 9.* An materia, quae consecranda est, debeat esse certa, et determinata? R. Certam esse debere, et definitam tum in se, tum in mente consecrantis; tum quia id exigit forma consecrationis demonstrans materiam per illa verba: *hoc et hic*; tum quia cum actiones sint circa singularia, intentio Ministri ferri non potest nisi circa materiam determinatam. Opus tamen non est singulas designari quoad numerum, sed satis est ut animus feratur in totum objectum, quod proponitur, v. g. ad omnes hostias praesentes, licet numerus ignoretur. Constat ex Missali Rom. ubi de defectibus loquendo legitur: *Si quis ha-*

beat coram se undecim hostias, et intendat consecrare solum decem, non determinans, quas decem intendit, non consecrat, quia requiritur intentio. Secus, si putans quidem esse decem, tamen omnes voluit consecrare, quas coram se habebat; nam tunc omnes erunt consecratae, atque ideo quilibet Sacerdos talem intentionem habere debet, scilicet consecrandi omnes, quas ante se ad consecrandum positas habet.

15. Monet etiam Missale R. *ut si quis putans se tenere unam hostiam, post consecrationem invenerit fuisse duas simul junctas, in sumptione sumat simul utramque.* Nam intentio, quam Sacerdos habet consecrandi materiam praesentem, per errorem speculativum non destruitur, nisi expresse contrarium intendatur. Notandum est etiam, ad valorem consecrationis pertinere esse materiam in magna, vel in parva quantitate, modo sit sensibilis. Poterit tamen peccare Sacerdos, si majorem consecret, quam quae oportuno tempore possit absumi.

16. *Quaest. 10.* Quenam est forma Eucharistiae? R. Pro consecratione hostiae illa Christi verba: *Hoc est corpus meum*, et pro consecratione vini: *Hic est calix sanguinis mei* sunt forma essentialis, quae sufficiunt ad validam consecrationem, et debent a Sacerdote proferri assertive, seu cum intentione efficiendi id quod significant, cum ea proferat Minister, ut gerens Personam Christi, adeoque intendere debeat per illa consecrare. Ita deducitur ex Conc. Florent. juxta institutionem Christi. Graeci in consecratione vini, et orientales Catholici utuntur his verbis: *Hic est sanguis meus*, quae verba sunt Christi apud Matth. nec in substantia a Latinis et Occidentalibus differunt, cum re vera perfecte significant id quod efficiunt. Ob usum autem, et praeceptum Ecclesiae in re gravissima Sacerdos tenetur sub gravi proferre omnia verba, quae in Canone continentur.

17. Certe invalida est consecratio, si forma quoad essentiam immutetur, ut si pro *hoc* diceretur *illud*, quia non demonstrat rem praesentem; vel *hic* adverbialiter usurpetur, quia non significat veram conversionem panis, et vini in corpus, et sanguinem Christi. Imo si dicatur: *Hoc corpus est meum*, cum illa transpositio mutet sensum verborum Christi. Pariter si dicatur: *Hoc est corpus Christi* diversus est sensus, nec verba haec proferuntur in persona Christi. Non est tamen substantialis mutatio, si omitatur particula *enim*; quae omissio non est nisi venialis, ut ajunt DD. multi cum Suario, licet Roncaglia, et alii non improbabiler putent esse mortale, si cum deliberatione relinquatur.

18. Quoad alia verba, quae praecedunt: *qui pridie*, cet. Ambrosius Catherinus voluit, esse essentialia, ita ut per preces antecedentes fiat consecratio: verba autem Christi ex praecepto tantum historice recitentur. Huic opinioni non absimilis est sententia Nicolai Cabasilae, et post ipsum Marci Ephesini, qui ajunt, non solis Christi verbis, sed etiam invocatione S. Spiritus, sive precibus in ea comprehensis confici corpus Christi. Quam opinionem veluti sepultam innovarunt Petrus Le-Brum, et alii pauci, cui occasionem dedere nonnullae PP. sententiae male intellectae, et orientaliū Liturgiae. Sed horum doctrina merito rejicitur ab omnibus ut contraria Ecclesiae traditioni, et decreto Eugenii, quae virtutem consecrandi tribuunt verbis a Christo prolatis, quibus tantum conficitur Sacramentum.

19. Multi ex Thomistis volunt, non solum illa verba: *Hic est calix sanguinis mei*, sed et sequentia, *novi, et aeterni testamenti*, pertinere ad essentiam consecrationis: Marsilius addit, *mysterium fidei*, cet. cum per illa significetur remissio peccatorum facta per effusionem sanguinis Christi. Contraria tamen sententia commu-

nior est, et probabilior. 1. Quia D. Paulus, ad Cor. 1. exprimens formam consecrationis illa omittit: 2. quia aliqua ex illis verbis, v. g. *mysterium fidei* ab evangelistis omittuntur: 3. plerique PP. dum verba recensent consecrationis, illa tantum commemorant: *Hoc est corpus meum: Hic est calix sanguinis mei, vel Hic est sanguis meus*: 4. quia non reperiuntur in Liturgiis Orientalium probatae fidei; quis autem audeat dicere omitti verba essentialia consecrationis? Vide alia apud Berti, Gotti, et alios Thomistas qui S. Thomam interpretantur de necessitate illorum verborum ad integritatem formae, vel ad explicandum effectum Sacramenti.

20. Nota vero: si Sacerdos dictis illis verbis, *Hic est calix Sanguinis mei*, ante prolata cetera verba obierit, vel impeditus fuerit, alter prosequi debet Missam, repetendo (sub conditione) integram formam ab eo loco: *Simili modo*. Vel potest super alium calicem praeparatum integram formam perficere, et hostiam primi Sacerdotis, et sanguinem a se consecratum sumere, et deinde alium calicem. V. Rubr. Missalis R.

CAPUT II.

De Ministro, et Subjecto Eucharistiae.

21. *Quaest. 1.* Quis possit ministrare Eucharistiam. R. 1. Certum est, solos Sacerdotes posse valide consecrare, ut constat ex traditione Ecclesiae, et definitionibus Conciliorum Nicaeni 1. Later. Florentini, et Tridentini Sess. 23. Can. 1. Quod Tridentinum probat ex illis verbis Christi: *Hoc facite in meam commemorationem*. Quibus verbis Apostolis tantum, eorumque in officio Sacerdotali Successoribus consecrandi potestas ab ipso confertur. R. 2. Solus Sacerdos habens jurisdictionem ordinariam, delegatam, vel

privilegium, aut facultatem saltem tacitam, ac praesumptam potest dispensare Eucharistiam; quia Pastorum est proprium oves suas pascere, quod fit praecipue per Sacramenta.

22. Diaconus ex commissione Parochi potest Eucharistiam dispensare, atque etiam deficiente Sacerdote; quia tunc praesumitur illius permisso. Non ita Subdiaconus, ut communi Ecclesiae consuetudine comprobatur. Sacerdos autem quilibet potest ministrare Eucharistiam, sed non pro viatico; quia ita fert communis praxis, et tacita consensus Episcopi, vel Parochi. Viaticum autem dari debet a proprio Parocho, vel ex ejus licentia ab alio Sacerdote, vel Diacono, qui eodem munere fungi possunt, absente Parocho, si necessitas postulet; neque enim tunc praesumitur ille repugnare. Imo etsi Parochus injuste renuat, ut docet communis sententia cum S. Thoma.

23. *Quaest. 2.* An aliquando liceat Clericis, aut etiam laicis per se ipsos communicare? R. Laicis nunquam id licere, docet De Lugo cum aliis, eamque vocat communem sententiam; quia Tridentini praecceptum extat, ut laici communionem sumant de manu Sacerdotis, vel diaconi; et aliunde hoc Sacramentum non est ita ad salutem necessarium. Nihilominus id aliquando fieri posse sine peccato, putant alii cum Suarez, eo quod in mortis articulo urget praecceptum divinum communicandi, et aliunde nullo praeccepto neque Divino, neque Ecclesiastico id prohibitum est, urgente necessitate, et Sacerdote deficiente: praesertim cum olim in usu fuerit ut laici cibum Eucharisticum propriis manibus sumerent. Quae consuetudo viguit inter Graecos usque ad octavum saeculum. *Sed standum est hodiernae Ecclesiae disciplinae.*

24. Quod ad Sacerdotes attinet, eos, secluso scandalo, posse e sacrario Eucharistiam extrahere, sequere

ipsos communicare, si desit alius Sacerdos, docent multi, et graves Theologi; idque non solum in mortis articulo, sed etiam devotionis causa in prolixa v. g. infirmitate, ne fructu Sacramenti diu aegrotus careat. Alii negant ob contrariam Ecclesiae disciplinam, quae maxime est attendenda. Laicis vero Ecclesiae praxis nunquam permittit alios communicare; licet enim urgente gravi causa licitum sit Sacramentum tangere, *sed non est simile de dispensatione Sacramenti, quia ejus receptio non est necessitatis*, inquit. D. Th. in 4. dist. 13. art. 3. q. 1.

25. *Quaest. 3.* An, et quando liceat Regularibus Communionem ministrare in suis templis? R. Ex speciali privilegio R. Pontificis possunt Sacerdotes Regulares communicare quoscumque fideles, praeterquam in mortis articulo, et in festo Paschali. Porro nomine Paschalis festi venit communio Paschalis, qua tenentur omnes Parochiae suae satisfacere et praeccepto annuae Communionis. Qui enim per illos dies Paschali praeccepto satisfecit, non prohibetur in die Paschae in templo regularium communicare ex devotione, ut ait Roncaglia, et constanti consuetudine comprobatur. Possunt etiam sumere Communionem Paschalem in Ecclesiis Religiosorum, qui tali gaudent privilegio, ut servientes Monasteriis exemptis, scilicet *qui eis actu serviunt, intra eorum speta, ac domos resident, sub eorumque obedientia vivunt*, ut declaratur a Trid. Sess. 24. c. 11. Idem multi affirmant de peregrinis, et vagis, proprio Parocho carentibus; licet Tournelyus, et alii dicant eos sumere debere Communionem Paschalem de manu Parochi loci; quia iste censendus est eorum Parochus.

26. *Quaest. 4.* Quid in Ministro requiritur ad licitam administrationem Eucharistiae? R. Praeter statum gratiae necessaria est in ipso debita Sacramentorum reverentia; et ut eam praestet ritu Ecclesiae con-

sueti; eamque conferat, vel neget, prout necessitas vel dignitas petentium, aut eorum indignitas postulet. Hinc Eucharistia non est deferenda ad infirmum nisi cum stola, et superpelliceo, et praecedente lumine. Et quidem sine stola ministrare grave peccatum esset, et pariter absque superpelliceo; veniale autem sine lumine, et praevia Confessione, ut cum Suario docet communis opinio TT. Utrum autem in necessitate liceat sine lumine, et sacris vestibus Viaticum porrigere, dubitant DD. Negant aliqui, eo quod praestet potius reverentiam servare Sacramenti, quam infirmum communicare. Sed probabilius alii affirmant; neque enim videtur Ecclesiam voluisse eo subsidio in periculo mortis filios suos privare, ut serventur ejus caeremoniae. Imo Pasqualigus censet posse Episcopum dispensare praesertim in Villis et Pagis, ut viaticum cum pileolo deferatur.

27. Et quidem constat, S. Carolum in Actis Med. Conc. indulsisse, ut ad infirmum distantem Viaticum in equo mansueti deferretur, praesertim causa tempestatis, et ubi periculum est in mora. Sed in his spectandum est, quid loci consuetudo, et Episcoporum facultas permittat. Nunquam tamen licet Sacerdoti currere cum irreverentia, ut gestet Viaticum, nec laico tradere pyxidem portandam, quantumvis Pastor sit fatigatus, sed potius ex collo bursa est suspendenda. Nec licet Eucharistiam deferre ad aegrum, ut eam osculetur, si sumere non possit, ex decreto S. Cong. Conc. et prohibitione S. Pii V. Nec vero Sacerdos, v. g. laborans podagra, potest aliis digitis, quam pollice, et indice ministrare; quamvis Toletus, alique id licere dicant, si aeger aliter esset sine viatico moriturus. Et ideo communis sententia docet nec posse celebrare Sacerdotem, qui pollice non possit hostiam frangere.

28. Quamvis olim sub utraque specie communi-

carent fideles; hic tamen usus jamdudum ab Ecclesia Latina justis de causis abolutus est, et prohibitus a Trid. Sess. 21. c. 1. Graecis tamen permittitur, modo fateantur id non esse jure Divino praeceptum, nec ad salutem necessarium, cum in unaquaque specie totum Sacramentum contineatur, nec major sit effectus Sacramenti sub duabus, quam sub una tantum specie. Sacerdos etiam dum communicat non celebrando, communicare tantum potest sub specie panis.

29. *Quaest. 5.* Quinam possunt suscipere Eucharistiam? R. 1. Eam primo suscipere non possunt infantes, licet olim ipsis daretur Eucharistia, ut constat ex D. Dionysio, Aug. et aliis Patribus: 2. non possunt communicare perpetuo amentes, et frenetici, sed amentibus, qui aliquando usum rationis habuerunt, et petierunt, potest Viaticum ministrari, modo absit periculum irreverentiae: 3. ii, qui non sunt jejuni, non possunt refici hoc Sacramento, nisi in periculo mortis. Constat ex Con. Tolet. VII. ex Carthag. III. et communi Ecclesiae praxi. Quod jejunium in eo consistit, ut a media nocte praecedente nihil omnino per modum cibi, vel medicinae in stomachum ab ore trajiciatur. An autem aegroto, qui forte eadem die ex devotione communicavit, debeat postea viaticum porrigi, si timeatur ea die moriturus, controversia est inter Theologos. *In tanta opinionum varietate*, ait Bened. XIV. de Syn. lib. VII. c. 9. *integrum est Parocho, eam sententiam amplecti, quae sibi magis arriserit.*

30. R. 2. In suscipiente Eucharistiam requiritur status gratiae. Itaque nemini licet ad eam accedere cum conscientia peccati mortalis: nec vero satis est contritio in eo, qui lethale commisit, sed praecedere debet confessio, ut declaravit Trident. Sess. 13. c. 7. et Can 11. ubi contrarium docentes excommunicantur *de facto*. Quod praeceptum esse Divinum docet communis sententia cum Suario ex illis verbis Ap.

ad Cor. 1. *probet autem se ipsum homo.* Sufficit tamen contritio, cum Sacerdoti ex officio est celebrandum, nec est illi copia Confessarii; tunc enim praemissa contritione, si sacrificium omitti nequeat absque gravi infamia, vel scandalo, debet celebrare, et postea *quam primum* confiteri.

31. Si poenitens post Confessionem recordetur peccati gravis, per oblivionem innoxiam omissi in Confessione, tenetur ante Communionem iterum confiteri, ut docet communis sententia, conformis doctrinae Tridentini. Quamquam alii contrarium defendant, quibus adhaerent Pontas, et Continuator Tournelii; nec improbabiler, cum ille praeceptum confessionis ex una parte impleverit, et aliunde peccatum illud sit indirecte remissum cum sola obligatione illud subjiciendi, cum urgeat praeceptum confitendi. Ast vero praxis fidelium in contrarium stat, estque semper laudanda, et suadenda. Quid vero si poenitens recordetur peccati lethalis omissi in Confessione, v. g. dum est in scamno ad communionem, nec possit sine infamia vel nota recedere? R. Posse ac debere communicare, et postea in prima Confessione aperire peccatum illud, de quo oblitus fuerat. Et quamvis aliqui, teste Lugo, velint illum conari debere elicere contritionem; sed immerito, quia homini, ut ponitur, justificato, nullo modo necessaria est contritio, cum peccatum sit deletum per Confessionem, nec ullibi inveniatur praeceptum contritionis.

32. *Quaest. 6.* Quid agere debeat Sacerdos, qui inter celebrandum recordetur peccati mortalis, non confessi? R. Si recordetur post consecrationem, Missa non est interrumpenda, ut ait D. Th. et diserte habetur in Rubricis. Si vero recordetur ante consecrationem, et praesertim ante Canonem, tunc debet confiteri, si possit absque scandalo id facere, ut in Rubricis traditur. In primo autem casu tenetur elicere con-

tritionem, et postea *quam primum confiteri*, quamquam illud Tridentini praeceptum confitendi *quam primum* secundum aliquos non comprehendat nisi Sacerdotem, qui ante Missam recordatur peccati, et celebrat ex necessitate, non habens copiam confessarii. Sed eadem est ratio praecepti, ut notat Suarius.

33. *Quaest. 7.* Quomodo sit intelligendum illud *quam primum* Tridentini? R. 1. Damnatum esse ab Alex. VIII. propositionem istam: *Mandatum Tridentini factum Sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali confitendi quam primum, est consilium, non praeceptum.* Pariter istam: *Illa particula quam primum intelligitur cum Sacerdos suo tempore confitebitur.* His positis, R. illud morali, et humano more intelligendum, ita ut ille praecepto satisfaciatur, qui intra triduum confiteatur. Atque ita declaratum fuisse a S. Cong. ait La-Croix, et haec est communis DD. sententia. Fieri tamen potest, ut aliquando Sacerdos teneatur prius confiteri, v. g. si celebraturus iterum sit, et sit copia confessarii; vel tunc Confessarium habeat, quem postea per dies plures forte non habebit, etsi non sit celebraturus.

34. An et quando indignis neganda sit Eucharistia. diximus in Tract. de Sacramentis in genere c. 2. q. 4. Hic tamen nonnulla adjungere oportet ad praxim necessaria. Ac primo quoad puerorum communionem Bened. XIV. reprehendit eos, *qui pueros etiam duodenos, et perspicacis ingenii sinunt ex hac vita migrare sine viatico, hanc unam ob causam, quia scilicet nunquam ante, Parochorum certe incuria, et oscitantia Eucharisticum panem degustarint.* De Syn. Lib. VII. c. 12. Nota 2. capite damnatis, si rite sint per Confessionem parati, posse dispensare Eucharistiam, ut fert usus in multis locis. 3. etiam aliquando, v. g. in Paschate, dandam esse semifatis, et debili ratione utentibus, modo hunc cibum a profano distinguere no-

rint; atque etiam a Daemone obsessis, si absque reverentiae detrimento possint sumere.

36. Quod ad usum frequentis, vel quotidianae Communionis attinet, habendae sunt prae oculis propositiones duae ab Ecclesia proscriptae; altera ab Innoc. XI. dicens; *Frequens Confessio, et Communio etiam in iis qui gentiliter vivunt, est nota praedestinationis*; altera ab Alex. VII. quae dicebat: *Similiter arcendi sunt a Communione, quibus nondum inest amor Dei purissimus, et omnis mixtionis expers*. Deinde attendendum est decretum S. Cong. editum anno 1679. ab Innoc. XI. approbatum, ubi inter alia primo loco ab Innoc. XI. approbatum, ubi inter alia primo loco dicitur, usus frequens, vel quotidianus sumendae Eucharistiae semper fuisse in Ecclesia approbatus a SS. PP. sed ratione diversarum conscientiarum nihil de ipso constitui posse. Deinde sic pronuntiatur: *frequens accessus (ad Eucharistiam) Confessariorum iudicio est relinquendus, qui ex conscientiarum puritate, et frequentiae fructu, et ad pietatem processus laicis negotiatoribus, et conjugatis, quod prospiciunt eorum saluti profuturum, id illis praescribere debent*. Postea additur: *non a frequenti vel a quotidiana sumptione una praecepti formula deterreantur, aut sumendi dies generaliter constituentur, cet. Denique monentur Episcopi, ut ubi frequentis Communionis viget huiusmodi devotio, per illam gratias Deo agant, eamque ipsi adhibito temperamento alere debent*. Quo pacto in hac re gerere se debeat Confessarius, vide auctorem in praxi §. ult. ubi moderatores animarum docet ita se gerere, ut nec nimium rigidi sint in negando usu frequentis Communionis, nec nimium indulgentes, praesertim cum iis, qui saepe in gravia labuntur, nec solliciti sunt de agenda poenitentia; aut iis, qui accedunt cum affectu deliberato ad venialia, nec de illis tollendis ullam curam gerunt; ut recte animadvertit Bened. XIV. de Syn. lib. VII. Quamquam expedit aliquando con-

cedere Communionem aliquibus, qui versantur in periculo labendi in lethalia, ut vires accipiant ad resistendum.

CAPUT III.

De Corporis dispositionibus ad Eucharistiam, et de ipsius effectis.

36. *Quaest. 1.* Quale jejunium requiritur ad Communionem? R. Jejunium naturale ex praecepto Ecclesiae requirit ad sumendam Eucharistiam, diximus capite proxime precedenti, in quo non esse parvitatem materiae docetur a Theologis. Non debet tamen is, qui communicaturus est, scrupulis angere, nec Communionem relinquere, etsi reliquiae sibi remanentes in ore ab ipso deglutiantur; non enim sumuntur per modum cibi, sed ad instar salivae, ut moment Rubricae Missalis. Eadem est ratio ex D. Th. q. 80. ar. 6. ad 4. de reliquiis aquae, quibus os abluatur, si forte trajiciantur, praesertim in modica quantitate; nisi data opera sumantur, aut in magna quantitate. Generatim autem loquendo non frangit jejunium nisi id, quod ab extrinseco provenit in stomachum per modum cibi, aut potus; et ideo illud non frangit pulvis tabaci per nares sumptus, ut ait Bened. XIV. de Syn. lib. lib. 7. c. 3. Imo etsi folium tabaci, vel aroma dentibus conteratur ad expuenda phlegmata modo nihil trajiciantur in stomachum. Ita Lugo cum aliis permultis.

37. Idem dico de rebus, quae omnino inutiles sunt digestionem, si deglutiantur, ut capilli, ungues, fila, sive serica, sive lanea, vitrum, metallum, et similia. Secus autem sentio de iis, quae a stomacho alterari, et in substantiam hominis converti possunt, puta chartam, paleam, filum ex lino, ceram, pulverem medicinale, et similia. Qui autem pulverem, nivem, calicem, seu muscam praeter voluntatem degluterit, certe non

solveret jejunium, cum non sit comestio, sed respiratio; contra vero si sponte haec trajiceret.

38. *Quaest. 2.* An sit peccatum cibum sumere, vel expuere statim a Communionem? R. Neg. ex S. Th. et communi DD. nisi in expuendo esset periculum ejiciendi particulam aliquam hostiae, quae forte remanserit in ore. Quod ad comestionem attinet, ait S. Th. 3. p. q. 80. a. 8. *debet esse aliqua mora inter sumptionem hujus Sacramenti, et reliquos cibos.* Itaque ob reverentiam Sacramento debitam non vacaret culpa veniali, qui statim a communionem aliquid manducaret, nisi legitima causa excusaret. Quanto autem tempore durent in stomacho species consecratae, non est facile definire, cum id pendeat tum ex qualitate stomachi, tum ex qualitate specierum, Sane post horae quadrantem species omnes censentur consummatae; *quod tamen est valde incertum.*

39. *Quaest. 3.* An pollutio nocturna, et actus conjugalis communionem impediunt? R. Si pollutio fuerit involuntaria, non impedit Communionem, cum nulla sit culpa, saltem gravis. Pium tamen est confitendum eo mane ab Eucharistia abstinere ob specialem reverentiam Sacramento, nisi contrarium exigat vel utilitas magna, vel necessitas. Quod si voluntaria fuerit, potest qui eam est passus confiteri, et ad Communionem accedere sine mortali; non tamen carebit culpa levi, tum ob indecentiam, tum quia voluptas praeterita mentem abstrahit ab ea devotione, et reverentia, quam postulat cibus Eucharisticus. Idem dico de eo, qui sine culpa gravi usus est actu conjugii ob solam voluptatem, qui sine veniali culpa raro accedit ad mensam Eucharisticam: uterque tamen potest sine ulla culpa, atque etiam cum fructu communicare, si iusta causa intercedat, ut jubilaum, scandalum vitandum, vel alia necessitas, vel utilitas. S. Th. 3. p. q. 80. a. 6.

40. *Quaest. 4.* An sordes corporis impediunt Communionem? R. Si occultae sint, communionem non officiant, sicut non obsunt verae sanctitati. Hinc de muliere menstruata scribit S. Gregorius ep. ad Aug. *si ex veneratione magna percipere non praesumit, laudanda est; sed si percipiat, non judicanda.* Si autem sint maculae externae, mundandae sunt, si fieri possit, antequam ad sacram mensam accedatur; ita enim postulat reverentia debita Sacramento.

Nota. Congruum etiam est accedere ad Eucharistiam positus armis, nisi accedens sit miles S. Joannis Hierosolymitani, qui tanquam insigne Ordinis communicans portat gladium in testimonium zeli pro fide tuenda.

Sacerdos cum laicorum more communicat, debet esse stola indutus ex Conc. Bracchar. III. et praescripto Rit. Romani.

41. *Quaest. 5.* Quales sunt effectus Sacramenti Eucharistiae? R. Primus et praecipuus est conferre augmentum gratiae ex Flor. et Trid. *Sess. 13. c. 2.* Anquando vero ex accidenti confert primam gratiam, v. g. si quis ignorans esse in mortali, vel credens sese contritum, accedit ad Communionem cum sola attritione, tunc de attrito fit contritus, ut docet S. Th. 3. p. q. 72. a. 7. II. effectus est remittere venialia, sive id fiat immediate ex opere operato, ut multis placet, sive ut alii docent, excitando charitatem, per quam venialia solvantur. III. est praeservare a mortali, robur, et gratiam animae conferendo. Hinc Trid. *Sess. 13. c. 2.* ait, hoc Sacramentum esse *antidotum, quo liberamur a culpis quotidianis, et a peccatis mortalibus praeservamur.* IV. effectus est remittere poenam temporalem peccatis debitam ratione actuum charitatis, qui per Sacramentum excitantur. V. est spiritualis dulcedo et facilitas ad spiritualia peragenda. VI. unio specialis cum Christo, et membris ejus ex

illo Joan. 7. *in me manet, et ego in eo.* VII. adeptio gloriae ex illo: *Qui manducat hunc panem, vivet in aeternum.* Joan. 7.

42. *Quaest. 6.* An peccatum veniale impediatur effecta Communionis, et an culpa careat, qui cum illo ad communionem accedit? R. Cum S. Th. et communi sententia, praecipuum Communionis effectum, nempe augmentum gratiae non impediri per veniale peccatum, eo quod Sacramenta causent gratiam per modum causae necessariae ex opere operato, qui effectus solum potest cessare in eo, qui ponit obicem gratiae sanctificanti, nempe mortale. Nihilominus per venialia, comitantia Communionem, puta temporem, distractionem voluntariam, defectum actualis devotionis, et similia impediuntur effectus secundarii, scilicet spiritualis dulcedo, imminutio fomitis concupiscentiae, actualem gratiae, quae pro majori, vel minori accedentis dispositione conferuntur. Hinc licet nullum sit peccatum accedere ad communionem in statu peccati venialis; erit tamen culpa venialis communicare cum veniali deliberato comitante ipsam Communionem, sicut et cum affectu ad venialia, sine ipsorum dolore praemisso.

43. Unde patet, quantum intersit communicanti se diligentur praeparare per actus fidei, spei, et charitatis, per veram sui demissionem, et omnis culpae detestationem. Pariter quantum intersit non statim a communione, ut fit a multis animum ad alia divertere, sed tempus illud, quod S. Theresia merito profiosum vocat, in oratione, gratiarum actione, et suavibus cum Jesu colloquiis impendere, cum inde magna ex parte fructus copiosus gratiae proveniat. Quinimo S. Carolus, alique Viri Sancti monent eos, qui cibum Eucharisticum sumpserint, ut ea praesertim die linguam, et ceteros sensus ab omni inordinata actione cohibeant.

CAPUT IV.

De Missae Sacrificio.

44. *Quaest. 1.* An et quale sit Eucharistia Sacrificium? R. Missa esse verum sacrificium fide constat ex Trid. Sess. 22. c. 1. et Can. 2. 3. et 4. Ratio autem est, quia Sacrificium est *oblatio facta Deo per immutationem alicujus rei, in signum supremi dominii, ex legitima institutione.* Quae omnia Eucharistiae in Missa conveniunt; per consecrationem enim et sumptionem mystice immolatur Christus, qui est victima, et offertur Aeterno Patri in recognitionem supremi dominii vitae, et mortis; atque ita a Christo fuit institutum, ut Sacerdotes in ejus persona offerrent. Hoc autem Sacrificium continet in se rationes omnes Sacrificiorum antiquae legis; est enim *holocaustum* in recognitionem Divinae excellentiae, *Eucharisticum* in gratiarum actionem; *propitiatorium* pro nostris peccatis, et *impetratorium* gratiarum per merita Christi. Nec differt quoad substantiam a Sacrificio Crucis, non solum quia eadem est persona, et victima quae offertur, sed quia ratio formalis oblationis est omnino eadem, scilicet protestatio supremi Dei dominii. Differunt autem accidentaliter, cum illud cruentum fuerit, istud incruentum; in illo mors vera, et physica, intercesserit, in isto mystica tantum; illud per Redemptorem ipsum oblatum Patri fuerit, istud non nisi ministerio Sacerdotum; illud meritorium fuerit, quia in eo solutum fuit pretium nostrae redemptionis; in hoc vero tantum applicentur merita Christi.

45. *Quaest. 2.* In quo consistat essentia Sacrificii Eucharistici? R. Alii eam constituunt in oblatione, alii in sumptione, alii denique cum Suario in